

Sygnatura akt IV Ka 631/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 października 2014 roku.

Sąd Okręgowy w Świdnicy w IV Wydziale Karnym Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący :	SSO Waldemar Majka (spr.)
Sędziowie :	SSO Mariusz Górski SSO Agnieszka Połyniak
Protokolant :	Marta Synowiec

przy udziale Andrzeja Mazurkiewicza Prokuratora Prokuratury Okręgowej,

po rozpoznaniu dnia 14 października 2014 roku

sprawy **W. M.**

syna J. i W. z domu W. urodzonego (...)

w D.

oskarżonego z art. 158 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Kłodzku

z dnia 23 kwietnia 2014 roku, sygnatura akt VI K 824/13

uchyla zaskarżony wyrok wobec W. M., a na podstawie art. 435 kpk także wobec oskarżonego P. H. i sprawę przekazuje sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sygnatura akt IV Ka 631/14

UZASADNIENIE

Prokurator Rejonowy w Kłodzku wniósł akt oskarżenia przeciwko W. M. i P. H. oskarżając ich o to, że w dniu 10 sierpnia 2013 roku w K., działając wspólnie i w porozumieniu dokonali pobicia nieletniego P. S., w ten sposób, że przewrócili pokrzywdzonego na ziemię, a następnie zadawali mu uderzenia pięściami po całym ciele, przytrzymywali za szyję, uderzyli drewnianym kołkiem w głowę, czym spowodowali u P. S. obrażenia w postaci powierzchownych urazów powłok głowy, szyi i klatki piersiowej oraz obrzęku i bolesności lewego stawu skokowego, które to obrażenia naruszyły czynności narządów ciała wyżej wymienionego na czas poniżej dni 7,

tj. o przestępstwo z art. 158 § 1 kk i 157 § 2 kk w zw. z art. 11 § 2 kk.

Wyrokiem z dnia 23 kwietnia 2014 roku (sygnatura akt VI K 824/13) Sąd Rejonowy w Kłodzku:

I. oskarżonych W. M. i P. H. uznał za winnych popełnienia zarzucanego im czynu przyjmując, że oskarżeni narazili P. S. na bezpośrednie niebezpieczeństwo nastąpienia skutku określonego w art. 156 § 1 kk lub art. 157 § 1 kk i za to na podstawie art. 158 § 1 kk w zw. z art. 11 § 3 kk wymierzył im po 6 (sześć) miesięcy pozbawienia wolności;

II. na podstawie art. 69 § 1 kk i art. 70 § 2 kk wykonanie orzeczonych kar pozbawienia wolności warunkowo oskarżonym W. M. i P. H. zawiesił tytułem próby na okres lat 3 (trzech);

III. na podstawie art. 73 § 2 kk oddał oskarżonych W. M. i P. H. w okresie próby pod dozór kuratora sądowego;

IV. zwolnił oskarżonych od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych wydatki poniesione w sprawie zaliczając na rachunek Skarbu Państwa.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł obrońca oskarżonego W. M., zaskarżając wyrok w całości a to co do oskarżonego W. M. w zakresie rozstrzygnięcia zawartego w punkcie I, II i III jego części dyspozytywnej zarzucając:

Obrazę prawa materialnego (art. 438 pkt 1 kpk), a mianowicie:

1. art. 158 § 1 kk polegającą na jego niewłaściwym zastosowaniu i przypisaniu oskarżonemu, w przyjętym przez Sąd Rejonowy stanie faktycznym, popełnienia tego przestępstwa pomimo braku realizacji znamienia skutku, tj. braku spowodowania stanu realnego, bezpośredniego zagrożenia wystąpienia skutków wymienionych w art. 157 § 1 kk lub art. 156 § 1 kk;

2. 11 § 2 kk w zw. z art. 158 § 1 kk oraz art. 157 § 2 kk polegającą na ich niewłaściwym zastosowaniu i przyjęciu kumulatywnej kwalifikacji prawnej czynu, podczas gdy kwalifikacji tej nie stosuje się do przepisów określających przestępstwa, których ściganie nie jest dopuszczalne ze względu na brak skargi uprawnionego oskarżyciela.

W przypadku zaś, gdyby Sąd II instancji nie dopatrył się w zaskarżonym wyroku obrazy prawa materialnego, o której mowa w punkcie I, zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

Mającą wpływ na treść orzeczenia obrazę przepisów postępowania (art. 438 pkt 2 kpk), a mianowicie:

1. art. 4 kpk, art. 7 kpk oraz art. 410 kpk polegającą na dokonaniu dowolnej, a nie swobodnej oceny zgromadzonych w sprawie dowodów, z naruszeniem zasad wiedzy, logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego, a także zasady obiektywizmu, w tym:

a) przyznanie waloru wiarygodności zeznaniom świadka B. P. w zakresie kluczowym dla uczestnictwa oskarżonego w inkryminowanym zdarzeniu, pomimo, iż:

- zeznania te są sprzeczne w kluczowych fragmentach z zeznaniami świadka P. S., którego to zeznaniom Sąd Rejonowy także w całości dał wiarę;

- zeznania te są sprzeczne w kluczowych fragmentach z konsekwentnymi, wzajemnie się uzupełniającymi oraz spójnymi zeznaniami oskarżonych;

- świadek B. P. pozostaje w wieloletnim konflikcie z oskarżonym oraz jego rodziną, co świadek sam potwierdził w swoich zeznaniach, a co winno w konsekwencji skutkować daleko posuniętą ostrożnością w ocenie zeznań tego świadka;

- obecności tego świadka B. P. na miejscu zdarzenia, poza nią sama, nie potwierdził żaden z pozostałych świadków oraz żaden z oskarżonych;

b) przyznanie waloru wiarygodności zeznaniom świadka P. S. w zakresie kluczowym dla uczestnictwa oskarżonego w inkryminowanym zdarzeniu, pomimo, iż zeznania te są:

- niekonsekwentne i zmieniane w toku postępowania przygotowawczego oraz sądowego;

- sprzeczne w kluczowych fragmentach z zeznaniami świadka B. P., którym to zeznaniom Sąd Rejonowy także w całości dał wiarę;

- sprzeczne w kluczowych fragmentach z konsekwentnymi, wzajemnie się uzupełniającymi oraz spójnymi zeznaniami oskarżonych,

c) bezzasadne odmówienie waloru wiarygodności wyjaśnieniom złożonym przez oskarżonych pomimo, iż wyjaśnienia te, złożone zarówno w postępowaniu przygotowawczym jak i przed Sądem, są spójne, konsekwentne oraz wzajemnie się uzupełniają;

2. art. 424 § 1 kpk polegającą na niewskazaniu w uzasadnieniu wyroku przyczyn, dla których Sąd Rejonowy odmówił wiarygodności wyjaśnieniom oskarżonych, w zakresie kluczowym dla uczestnictwa oskarżonego W. M. w inkryminowanym zdarzeniu, poprzestając jedynie na stwierdzeniu, iż wyjaśnienia te są sprzeczne z pozostałymi zgromadzonymi w sprawie dowodami, nie wskazując jednak z którymi konkretnie dowodami wyjaśnienia te pozostają w sprzeczności.

3. art. 367 § 1 kpk w zw. z art. 6 kpk i w zw. z art. 16 § 1 kpk, wyrażającą się w dokonaniu przez Sąd I instancji zmiany opisu czynu przestępstwa przypisanego oskarżonemu w punkcie I części dyspozytywnej wyroku, polegającej na wskazaniu, że oskarżeni narazili P. S. na bezpośrednie niebezpieczeństwo nastąpienia skutku określonego w art. 156 § 1 kk lub art. 157 § 1 kk, gdy zaś konkluzja aktu oskarżenia powiadała w tym zakresie wyłącznie o naruszeniu czynności narządu ciała pokrzywdzonego na okres poniżej dni siedmiu, bez dokonania uprzedzenia o zmianie opisu tego czynu, co naruszyło materialne i formalne prawo do obrony oskarżonego, uniemożliwiając mu należyte przygotowanie się do możliwości dokonania takiej zmiany, zwłaszcza w ramach złożenia uzupełniających wyjaśnień oraz w ramach głosów stron,

4. art. 413 § 1 pkt 4 kpk polegającą na niedokładnym przytoczeniu w punkcie I części dyspozytywnej wyroku opisu i kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonym wyrażającym się w stwierdzeniu, iż oskarżeni narazili P. S. na bezpośrednie niebezpieczeństwo nastąpienia skutku określonego w art. 156 § 1 kk lub art. 157 § 1 kk, podczas gdy przypisując oskarżonym czyn zakwalifikowany z art. 158 § 1 kk Sąd winien wskazać, które z alternatywnych znamion oskarżenia swoim działaniem zrealizowali i nie powoływać w opisie oraz kwalifikacji prawnej wszystkich znamion tego czynu.

W konsekwencji wskazanych naruszeń art. 4, art. 7 oraz art. 410 kpk zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

Mający wpływ na treść orzeczenia błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za jego podstawę (art. 438 pkt 3 kpk):

1. polegający na uznaniu, iż oskarżony W. M. w trakcie inkryminowanego zdarzenia podciął nogi pokrzywdzonemu P. S., założył mu zgiętą w łokciu rękę na szyję i zaczął go dusić, a także podniósł z ziemi drewniany kołek i uderzył nim pokrzywdzonego w twarz, podczas gdy komplet przeprowadzonych dowodów, ocenionych zgodnie z zasadami logicznego rozumowania, wskazaniem wiedzy oraz doświadczenia życiowego prowadzi do wniosku, iż oskarżony W. M. jedynie rozdzielał szarpiących się kolegów P. S. oraz P. H..

2. polegający na uznaniu, iż oskarżony W. M. działał z zamiarem pobicia P. S. lub wzięcia udziału w jego pobiciu po stronie P. H., pomimo braku dowodów świadczących o takim zamiarze oskarżonego oraz pomimo, iż z wyjaśnień oskarżonego wynika, iż działał on wyłącznie z zamiarem rozdzielenia atakujących się nawzajem P. S. oraz P. H..

Formułując przywołane zarzuty, na podstawie art. 427 § 1 kpk oraz art. 437 § 2 kpk w przypadku podzielenia przez sąd zarzutu, o którym mowa w punkcie I, wniósł o:

- zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonego od popełnienia zarzuconego mu przestępstwa oraz zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz tego oskarżonego poniesionych wydatków związanych z ustanowieniem obrońcy z wyboru (jeżeli w ocenie Sądu pozwalają na to zebrane dowody). W innym zaś przypadku wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Dodatkowo na podstawie art. 169 kpk w zw. z art. 452 § 2 kpk wniósł o dopuszczenie w postępowaniu odwoławczym dowodu z:

- przesłuchania świadków N. M. (ul. (...), (...)-(…) K.), W. W.(ul. (...), (...)-(…) K.) oraz P. K. (ul. (...), (...)-(…) K.) na okoliczność konfliktu świadka B. P. z rodziną oskarżonego, w tym interwencji Policji wywołanych postępowaniem tego świadka, wskazując jednocześnie, iż wniosek ten w świetle art. 169 § 2 kpk zmierza do oceny właściwego dowodu, tj. zeznań świadka B. P..

Sąd okręgowy zważył:

apelacja obrońcy oskarżonego odniosła ten skutek, iż koniecznym stało się uchylenie zaskarżonego orzeczenia nie tylko wobec W. M. lecz również trybie art. 435 kpk wobec oskarżonego P. H. i przekazanie sprawy obu oskarżonych do ponownego rozpoznania przez sąd I instancji.

Na początku poczynionych rozważań podkreślenia wymaga, iż odpowiedzialności na podstawie art. 158 § 1 kk podlega ten kto bierze udział w bójce lub pobiciu, w których naraża się człowieka na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo nastąpienia skutku określonego w art. 156 § 1 lub w art. 157 § 1 kk. Wyrokując w przedmiotowej sprawie i uznając oskarżonych W. M. i P. H. za winnych popełnienia zarzuconego im czynu sąd rejonowy w zaskarżonym wyroku przyjął, iż wymienieni oskarżeni narazili pokrzywdzonego P. S. na bezpośrednie niebezpieczeństwo nastąpienia skutku określonego w art. 156 § 1 kk lub w art. 157 § 1 kk – a co nie zostało wskazane w treści przedstawionego wymienionym przez oskarżyciela publicznego zarzutu – nie precyzując jednakże w opisie czynu przypisanego oskarżonym, które z alternatywnych znamion określonych w art. 158 § 1 kk oskarżeni w ocenie sądu orzekającego zrealizowali, a czego nie można uznać za prawidłowe i na co trafnie wskazuje skarżący we wniesionym środku odwoławczym.

Zgodnie z art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. wyrok skazujący powinien zawierać m.in. "dokładne określenie przypisanego oskarżonemu czynu". Określenie to, wynikające z ustaleń dokonanych przez sąd orzekający, powinno się znaleźć w wyroku i przybrać formę stosownego opisu czynu i powinno obejmować wszystkie elementy czynu mające znaczenie dla prawidłowej kwalifikacji prawnej. Błędem jest jednak nie tylko pomijanie któregośkolwiek z takich elementów działania sprawcy, ale również błędem jest zamieszczanie w opisie czynu wszystkich alternatywnych znamion czynu wynikających z treści konkretnego przepisu, który wskazuje na możliwość popełnienia identycznie kwalifikowanego przestępstwa w różnych formach. Obowiązujący kodeks postępowania karnego nie daje bowiem podstaw do alternatywnych ustaleń w zakresie przypisanego w wyroku przestępstwa (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 marca 2014 roku V KK 276/13). Warto przywołać w tym miejscu również pogląd prawny, zgodnie z którym przypisując oskarżonym czyn zakwalifikowany z art. 158 § 1 k.k. sąd winien wskazać, które z alternatywnych znamion oskarżenia swoim działaniem zrealizowali i nie powoływać w opisie wszystkich znamion tego czynu (por. Sąd Apelacyjny w Lublinie w wyroku z dnia 19 lutego 2013 roku II Aka 13/13).

W toku prowadzonego postępowania nie wyjaśniono wszystkich istotnych okoliczności, uzasadnione zastrzeżenia budzi ponadto dokonana zaś przez sąd rejonowy ocena dowodów z zeznań przesłuchanych w sprawie świadków jak również wyjaśnień oskarżonych. Niewątpliwie dokładnego i szczegółowego wyjaśnienia wymaga kwestia czy a jeśli tak to jakim dokładnie przedmiotem w czasie zaistniałego zajścia pokrzywdzony P. S. miał zostać uderzony przez oskarżonego W. M., w tym zwłaszcza jakiego rodzaju było to narzędzie, a także precyzyjne ustalenie części ciała w jaką uderzenie to miało zostać skierowane przez oskarżonego. Pokrzywdzony słuchany w postępowaniu przygotowawczym

w swoich zeznaniach złożonych w dniu 11.08.2013 roku podnosił, iż w czasie zajścia został uderzony drewnianym kołkiem w twarz w okolicę prawego oka, a w swoich kolejnych zeznaniach złożonych w przedmiotowej sprawie, a które znacznie różniły się w wielu istotnych aspektach od uprzednio złożonych zeznań wymieniony podał, iż w czasie zajścia został „czymś” uderzony w twarz. Zauważyć ponadto należy, iż jak podała w swoich zeznaniach złożonych w dniu 19.08.2013 roku świadek B. P. „M. z ziemi podniósł drewniany kołek kawałek drzew i mocno uderzył P. w głowę”(k. 10). Tymczasem w wydanej opinii sądowo – lekarskiej zawarte zostało wskazanie, iż z przedłożonej dokumentacji lekarskiej wymienionego wynika, iż pokrzywdzony P. S. doznał w dniu 10 sierpnia 2013 roku powierzchownych urazów powłok głowy, szyi, ściany klatki piersiowej oraz lewego stawu skokowego, obrażenia te są innymi niż określone w art. 156 kk. Przedstawiona dokumentacja jak zaznaczył opiniujący nie daje podstaw do przyjęcia, że naruszyły one czynności narządów ciała na czas przekraczający dni siedem.

W niniejszej sprawie sąd rejonowy ustalił, iż w czasie zajścia oskarżony W. M. „podniósł z ziemi drewniany kołek i uderzył nim pokrzywdzonego w twarz, w okolicę prawego oka”, w rozpoznawanej sprawie nie podjęto jednakże próby ustalenia dokładnych cech tego przedmiotu w tym zwłaszcza jego wielkości i wagi, a ponadto kwestii z jaką siłą uderzenie tym przedmiotem miało zostać zadane, co pozwoliłoby ocenić wiarygodność relacji mając na względzie wyniki oględzin lekarskich.

W zeznaniach złożonych przez pokrzywdzonego P. S. pojawiają się znaczne rozbieżności, a co sygnalizowano już powyżej, które dotyczą wielu istotnych kwestii w tym zwłaszcza sposobu zachowania się każdego z oskarżonych w przedmiotowym zajściu. Pokrzywdzony w swoich pierwszych zeznaniach złożonych w dniu 11.08.2013 roku a zatem następnego dnia po zdarzeniu odnosząc się do początkowego etapu zajścia podał, iż „kiedy byliśmy na wysokości komórek to nagle podbiegli do mnie P. H. oraz W. M.. Oni od razu zaczęli mnie szarpać za ubranie i robili to razem przy tym mówili coś o schodach ale ja nie wiedziałem o co im chodzi. Następnie P. z W. rzucili mną o ziemię oni obaj mnie złapali i podcięli mi nogi tak żebym upadł” (k.4). Słuchany na rozprawie głównej w kolejnych zeznaniach odnosząc się do tego etapu zdarzenia stwierdził, iż „P. H. uderzył mnie z bara. Zaczął coś do mnie mówić, ale dokładnie nie pamiętam. P. rzucił się na mnie i chciał mnie przewrócić. Gdy ja szarpałem się z P. podbiegł W. M., który podciął mi nogi i ja upadłem” (k. 86). Po odczytaniu zaś uprzednio złożonych zeznań pokrzywdzony jednoznacznie wskazał, iż „było tak jak zeznałem w dniu dzisiejszym” nie potrafiąc jednocześnie wytłumaczyć zaistniałych w przedstawianej relacji tak znacznych rozbieżności mających przecież znaczenie z punktu widzenia odpowiedzialności karnej każdego z oskarżonych.

Treść zeznań złożonych w toku całego prowadzonego w sprawie postępowania przez P. S. oraz zaistniałe w nich różnice, które pozostają istotne z punktu widzenia oceny wiarygodności tych zeznań, czynią wątpliwym zaprezentowaną w pisemnych motywach wyroku przez sąd I instancji tezę, iż pokrzywdzony składając zeznania w postępowaniu przygotowawczym przedstawił cyt. „skróconą wersję wydarzeń”, jak również stwierdzenia, że „dopiero na rozprawie głównej pokrzywdzony skonkretyzował jakie były działania podejmowane indywidualnie przez obu napastników w pierwszej fazie zdarzenia”, albowiem już w pierwszych zeznaniach wymieniony określił zachowanie każdego z oskarżonych w tym również to w pierwszej fazie zdarzenia. Nie można nadto nie zauważyć, iż przedstawione przez pokrzywdzonego w złożonych w postępowaniu przygotowawczym zeznaniach okoliczności co do momentu przybycia na miejsce zdarzenia matki oskarżonego, nie jest zgodna z zeznaniami złożonymi przez świadka B. P., na co trafnie zwraca uwagę skarżący.

Już tylko powyższe zaistniałe w sprawie uchybienia mające niewątpliwie wpływ na treść wydanego orzeczenia skutkować musiały uchyleniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania przez sąd I instancji.

Ponownie rozpoznając sprawę sąd przeprowadzi wyczerpujące postępowanie dowodowe uwzględniając wskazane powyżej uwagi, w szczególności powinien ponownie przesłuchać pokrzywdzonego P. S. a także świadka B. P. co do okoliczności zdarzenia w tym zwłaszcza roli każdego z oskarżonych w tym zajściu, dążyć należy nadto do ustalenia cech narzędzia o którym w swoich zeznaniach wspominają wymienieni świadkowie, jak również przeprowadzić dowód z uzupełniającej opinii biegłego z zakresu medycyny sądowej w celu wyjaśnienia, w zakresie w jakim jest to

możliwe, zaistniałych w sprawie wątpliwości co do charakteru oraz mechanizmu powstania obrażeń stwierdzonych u pokrzywdzonego, a następnie zgromadzone w sprawie dowody ocenić w sposób zgodny z wszystkimi wymogami art. 7 kpk i dokonać właściwej karnoprawnej oceny zachowania każdego z oskarżonych.